

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ПРАВОВІ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ
АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ

Методичні рекомендації
до практичних занять
та самостійної роботи студентів
спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки"
другого (магістерського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2021

УДК 371.11:[34+330](07.034)

П68

Укладачі: О. І. Деменко
С. А. Ачкасова
О. О. Почуєва

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу.

Протокол № 6 від 05.01.2021 р.

Затверджено на засіданні кафедри банківської справи і фінансових послуг.

Протокол № 1 від 05.01.2021 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Правові та фінансово-економічні аспекти управління закладом П68 освіти [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи студентів спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" другого (магістерського) рівня / уклад. О. І. Деменко, С. А. Ачкасова, О. О. Почуєва. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 55 с.

Подано перелік практичних завдань і методичних рекомендацій до їхнього виконання, а також завдання для самостійного опрацювання з навчальної дисципліни, що сприятимуть набуттю майбутніми фахівцями професійних компетентностей для вирішення фінансово-економічних завдань розвитку закладів освіти.

Рекомендовано для студентів спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" другого (магістерського) рівня вищої освіти.

УДК 371.11:[34+330](07.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2021

Вступ

Заклади освіти різних рівнів мають складні структури (підсистеми різних рівнів) та відрізняються особливостями функціонування, що обумовлює об'єктивну необхідність у формуванні ефективної управлінської діяльності, що спрямована на реалізацію компетентностей із управління закладами освіти.

Предметом навчальної дисципліни є організаційно-правові засади діяльності суб'єктів управління закладами освіти (зокрема, їхні функції, повноваження, обсяг і характер відповідальності), планування, облік і контроль фінансово-господарської діяльності закладу освіти; різноманітні галузеві правовідносини (бюджетні, трудові, цивільно-правові, земельні), учасниками яких є заклади освіти незалежно від сфери їхнього підпорядкування та форми власності; окремі правові інститути (зобов'язальне право, закупівля товарів, робіт і послуг за державні кошти, порядок і умови притягнення до юридичної відповідальності тощо).

Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни: з метою найкращого засвоєння положень навчальної дисципліни студенти мають до початку її вивчення опанувати знаннями і навичками в галузі педагогіки, правознавства, простежувати вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на основні фінансово-економічних результатів діяльності закладів освіти.

У процесі навчання студенти здобувають необхідні знання під час лекційних, практичних занять, виконання індивідуальних завдань і самостійної роботи, що є необхідним елементом успішного засвоєння навчальної дисципліни і вивчення фінансово-економічної літератури, законів нормативних актів із питань формування та розвитку сфери освіти.

Навчальна дисципліна передбачає засвоєння студентами знань, які висвітлюють питання, що стосуються структури та суб'єктів у сфері освіти. Навчальна дисципліна є базовою для підготовки фахівців зі спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки".

Під час проведення практичного заняття студенти самостійно або в малих групах вирішують запропоновані практичні завдання різного рівня складності. Наприкінці заняття для виявлення ступеня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка роботи, яку виконували студенти, підведення підсумків із виставленням відповідної оцінки, залежно від результатів виконаної роботи.

У процесі викладання навчальної дисципліни з метою реалізації визначених компетентностей та програмованих результатів освітньою програмою на практичних заняттях передбачено застосування таких методів навчання, як: мінілекції, групова робота, кейс-технології, семінари-дискусії, ділові ігри, ситуаційні завдання.

Під час практичних занять використовуються: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий та дослідницький методи викладання.

Виконання практичних та самостійних завдань за навчальною дисципліною сприяють формуванню у студентів soft skills.

Для студентів денної та заочної форм навчання в межах позааудиторної самостійної роботи передбачено виконання індивідуального завдання, методичні рекомендації до виконання якого наведено в додатку А.

Практичні завдання

Метою проведення практичних занять з навчальної дисципліни "Правові та фінансово-економічні аспекти управління закладом освіти" є вивчення та засвоєння системи і структури, принципів і шляхів реалізації правових та фінансово-економічних аспектів управління закладами освіти всіх форм власності. У ході практичних занять студент набуває професійних компетентностей та практичних навичок роботи з вирішення прикладних завдань для подальшої професійної діяльності.

Відповідно до програми навчальної дисципліни "Правові та фінансово-економічні аспекти управління закладом освіти" на практичні заняття відводиться 20 годин навчального часу.

Практичні заняття з навчальної дисципліни "Правові та фінансово-економічні аспекти управління закладом освіти" проводяться у аудиторіях Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

У разі організації дистанційного навчання практичні заняття проводяться за допомогою онлайн-сервісів проведення занять (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams), які заздалегідь повідомляються студенту, всі матеріали також розміщуються на сайті персональних навчальних систем університету (<https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7074>).

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для вирішення їх на занятті.

Практичні заняття містять проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, вирішення завдань із подальшим їх обговоренням, вирішення контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. У процесі підготовки до конкретного практичного заняття в межах виконання відповідного завдання студенти можуть формувати звіт/доповідь/есе, який відповідає зазначеним викладачем вимогам, та захищають його під час аудиторного заняття перед викладачем і аудиторією одногрупників.

Змістовий модуль 1

Правові аспекти управління закладом освіти

Тема 1. Нормативно-правове забезпечення діяльності закладів освіти

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 1.1

Ознайомтесь із Законами України у сфері освіти, дайте визначення запропонованим термінам. Заповніть табл. 1.

Таблиця 1

Терміносистема

Терміни	Визначення	Джерела
Кваліфікація		
Автономія		
Галузь знань		
Безоплатна освіта		
Індивідуальна програма розвитку		
Академічна свобода		
Академічна добросовісність		
Освітня послуга		

Завдання 1.2

Ознайомтесь із Законом України "Про вищу освіту", визначте рівні вищої освіти в Україні, надайте характеристику відповідному ступеню вищої освіти (табл. 2).

Таблиця 2

Рівні вищої освіти в Україні

Рівень вищої освіти	Характеристика рівня вищої освіти	Присудження відповідного ступеня вищої освіти	Характеристика ступеня вищої освіти відповідно до рівня

Завдання 1.3

Дайте характеристику ключових проблем модернізації вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Назвіть першочергові цілі Сорбонської декларації "Спільна декларація про гармонізацію" (1998 р.).

Методичні рекомендації до практичних завдань 1.1 – 1.3

Опрацювати Конституцію України, Закони України "Про освіту", "Про вищу освіту".

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. На сайті Міністерства освіти і науки України у розділі "Громадське обговорення" (<https://mon.gov.ua/ua/tag/gromadske-obgovorennya>) подано нормативно-правові документи щодо забезпечення функціонування закладів освіти. Оберіть будь-який проєкт наказу, положення або постанови, розробіть та обґрунтуйте 2 – 3 пропозиції.

2. Проаналізувати розгляд поняття "освіта" у нормативних актах України про освіту.

3. Заповніть табл. 3.

Таблиця 3

Форми здобуття освіти

Форми здобуття освіти	Складові	Характеристика
Інституційна		
Індивідуальна		
Дуальна		

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Які ви знаєте закони, постанови уряду України, накази та листи Міністерства освіти і науки України в галузі освіти?

2. Назвіть основні положення нормативно-правових актів системи законодавства України в галузі освіти.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Що регулює Закон України "Про освіту":

а) суспільні відносини, що виникають у процесі збагачення інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу;

б) процес всебічного розвитку людини як особистості та найвищої цінності суспільства;

в) суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права;

г) правильної відповіді немає?

2. Головним джерелом формування освітнього законодавства України є:

а) Закон України "Про освіту";

б) Конституція України;

в) Закон України "Про вищу освіту";

г) Указ Президента України "Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні";

д) правильної відповіді немає?

Рекомендована література: основна [12]; додаткова [17; 24; 27 – 36; 40; 41].

Тема 2. Процедури отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності. Статут закладу освіти.

Структура статуту

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 2.1

Наведено посади педагогічних та науково-педагогічних працівників: керівник закладу загальної середньої освіти; керівник закладу дошкільної освіти; ректор; проректор; директор науково-методичної установи; керівник

закладу післядипломної освіти; завідувач приймальника-розподільника для дітей органів внутрішніх справ; керівник притулку для дітей; керівник центру соціально-психологічної реабілітації дітей; керівник закладу вищої освіти, що акредитований за III або IV рівнем; заступник директора з навчальної роботи; завідувач логопедичного пункту; асистент; декан; заступник декана; вчений секретар; керівник виробничої (навчальної) практики; завідувач навчальної (педагогічної) частини закладів охорони здоров'я та соціального забезпечення; вчитель; завідувач кафедри; викладачі всіх спеціальностей; старший викладач закладу вищої освіти I і II рівня акредитації; майстер виробничого навчання; педагог професійного навчання; завідувач докторантури; завідувач аспірантури; завідувач інтернатури; старший вихователь; вихователь; логопед закладу охорони здоров'я та соціального забезпечення; методист; педагог-організатор; практичний психолог; професор; доцент; старший викладач; соціальний педагог; керівник гуртка; концертмейстер; художній керівник; культорганізатор; акомпаніатор; екскурсовод; вихователь-методист; музичний керівник; інструктор з фізкультури; завідувач підготовчого відділення.

Розподіліть посади педагогічних та науково-педагогічних працівників, заповніть табл. 4.

Таблиця 4

Розділ посад педагогічних та науково-педагогічних працівників

Педагогічні працівники	Науково-педагогічні працівники

Завдання 2.2

Відповідно до чинного законодавства у сфері освіти, заклад освіти будь-якої форми власності діє на підставі власного статуту. Назвіть основні частини статуту закладу освіти будь-якого складника системи освіти.

Завдання 2.3

Проаналізуйте запропоновані Міністерством освіти і науки України етапи для відкриття приватних закладів дошкільної освіти (<https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/yak-vidkriti-privatnij-dityachij-sadok>), Закон України

"Про затвердження ліцензійних умов провадження освітньої діяльності" (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF>) та розробіть алгоритм відкриття власного приватного закладу дошкільної освіти.

Методичні рекомендації до практичних завдань 2.1 і 2.3

Розподілити посади педагогічних та науково-педагогічних працівників відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 р. № 963 "Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників".

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

Із запропонованих проєктів розробіть будь-який статут закладу освіти.

1. Проєкт статуту закладу загальної середньої освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

2. Проєкт статуту закладу дошкільної освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

3. Проєкт статуту закладу позашкільної освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

4. Проєкт статуту закладу професійно-технічної освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

5. Проєкт положення про раду закладу, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

6. Проєкт положення про групу продовженого дня, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

7. Проєкт положення про освітній округ, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

8. Проект положення про філію закладу освіти (дошкільної, загальної середньої, позашкільної – на вибір), виходячи із положень Закону України "Про освіту".

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Назвіть нормативно-правову базу діяльності закладів освіти.
2. Які документи дозволяють проводити навчально-виховну, господарську та інші види діяльності в закладі освіти?
3. Укажіть складові нормативно-правової бази під час організації статутної діяльності закладу освіти.
4. Поясніть сутність та зміст статутів закладів освіти різних форм власності.
5. Назвіть порядок внесення змін до статутів закладів освіти.
6. Назвіть особливості об'єднання закладу з іншими підприємствами, установами, організаціями.
7. Назвіть особливості заснування товариств та асоціацій або участь у них, створення філій, представництв та інших підрозділів закладів освіти.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Вищим колегіальним органом громадського самоврядування закладу освіти є:

- а) органи самоврядування;
- б) загальні збори (конференція) трудового колективу закладу освіти;
- в) органи самоврядування здобувачів освіти;
- г) правильної відповіді немає.

2. Заклади освіти діють на підставі:

- а) Закону України "Про вищу освіту";
- б) Закону України "Про освіту";
- в) статутних документів;
- г) правильної відповіді немає.

Рекомендована література: основна [12]; додаткова [24; 27 – 36; 41].

Тема 3. Трудові відносини у закладах освіти. Колективний договір і його структура. Порядок наймання та звільнення педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти, що є у державній власності

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 3.1

Розподіліть, які із зазначених далі документів зобов'язаний надати, укладаючи трудовий договір, педагогічний працівник та працівник обслуговуючого персоналу: 1) паспорт або інший документ, що засвідчує особу; 2) трудову книжку; 3) документ про освіту (спеціальність, кваліфікацію); 4) довідку про стан здоров'я; 5) довідку про партійну приналежність; 6) довідку про національну приналежність; 7) реєстрацію місця проживання чи перебування; 8) військовий квиток; 9) довідку про звільнення з місць відбування кримінального покарання; 10) документ про професійну підготовку; 11) атестаційний лист; 12) відомості про доходи та зобов'язання фінансового характеру; 13) довідку про навчання; 14) характеристику чи рекомендації з попередньої роботи; 15) довідку про забезпеченість житловою площею; 16) довідку про склад сім'ї; 17) довідку про роботу за сумісництвом. Для відповіді заповніть табл. 5.

Таблиця 5

Розподіл документів, що зобов'язаний подати, укладаючи трудовий договір, педагогічний працівник та працівник обслуговуючого персоналу

Педагогічний працівник	Обслуговуючий персонал

Завдання 3.2

Розробіть графік роботи працівника для п'ятиденного робочого тижня з урахуванням вимог ст. 50, 52, 66, 67 "Кодексу законів про працю України". Для відповіді заповніть табл. 6.

**Графік роботи працівника для п'ятиденного робочого тижня
з урахуванням вимог "Кодексу законів про працю України"**

Прізвище, ім'я, по батькові	Посада	Дні тижня					Перерва
		Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	

Завдання 3.3

Розподіліть підстави для припинення та розірвання трудового договору використовуючи для заповнення табл. 7: 1) угода сторін; 2) закінчення строку трудового договору; 3) призов або вступ працівника на військову службу; 4) за власним бажанням; 5) переведення працівника, за його згодою, на інше підприємство; 6) відмова працівника від переведення на роботу в іншу місцевість разом із підприємством, установою, організацією; 7) відмова від продовження роботи у зв'язку зі зміною істотних умов праці; 8) набрання законної сили вироком суду, яким працівника засуджено; 9) підстави, передбачені контрактом; 10) зміни в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідації, реорганізації, банкрутства або репрофільювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників; 11) виявлена невідповідність працівника займаній посаді або виконуваній роботі внаслідок недостатньої кваліфікації або стану здоров'я, які перешкоджають продовженню цієї роботи; 12) систематичне невиконання працівником без поважних причин обов'язків, покладених на нього трудовим договором або правилами внутрішнього трудового розпорядку, якщо до працівника раніше застосовувалися заходи дисциплінарного чи громадського стягнення; 13) прогул (в тому числі відсутність на роботі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин; 14) нез'явлення на роботу протягом більше чотирьох місяців підряд унаслідок тимчасової непрацездатності, не рахуючи відпустки у зв'язку з вагітністю і пологами; 15) поновлення на роботі працівника, який раніше виконував цю роботу; 16) поява на роботі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння; 17) вчинення за місцем роботи розкрадання (у тому числі дрібного) майна власника, встановленого вироком суду, що набрав законної сили,

чи постановою органу, до компетенції якого входить накладення адміністративного стягнення або застосування заходів громадського впливу; 18) одноразове грубе порушення трудових обов'язків керівником підприємства, установи, організації всіх форм власності; 19) дії керівника підприємства, установи, організації, внаслідок чого заробітна плата виплачувалася несвоєчасно або в розмірах, нижчих від установленого законом розміру мінімальної заробітної плати; 20) вчинення працівником, який виконує виховні функції, аморального проступку, не сумісного з продовженням цієї роботи; 21) перебування всупереч вимогам Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" у безпосередньому підпорядкуванні близької особи. Для відповіді заповніть табл. 7.

Таблиця 7

**Розподіл підстав для припинення та розірвання
трудового договору**

Припинення трудового договору	Розірвання трудового договору	
	За ініціативою працівника	З ініціативи власника або уповноваженого ним органу

Завдання 3.4

Які гарантії надає держава педагогічним, науково-педагогічним працівникам та іншим категоріям працівників закладів освіти відповідно до ст. 57 Закону України "Про освіту"?

Методичні рекомендації до практичних завдань 3.1. – 3.4

Опрацювати ст. 50, 52, 66, 67 "Кодексу законів про працю" України та Закон України "Про освіту".

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Розробіть проєкт положення про профорієнтаційну роботу в закладі загальної середньої освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

2. Розробіть проєкт порядку зарахування, відрахування, вибуття учнів у закладах загальної середньої освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

3. Розробіть проєкт порядку проведення державної підсумкової атестації у закладах загальної середньої освіти (4, 9, 11 класів на вибір), виходячи із положень Закону України "Про освіту".

4. Розробіть проєкт наказу управління освіти про облік дітей шкільного віку та учнів і закріплення території обслуговування, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

5. Розробіть проєкт порядку конкурсного приймання у закладах загальної середньої освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

6. Розробіть проєкт порядку навчання іноземців або біпатридів (апатридів) у закладах освіти (тип закладу – на вибір), виходячи із положень Закону України "Про освіту".

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Що таке трудові угоди?
2. Що таке контракти з працівниками закладів освіти?

Тестові завдання для самоперевірки

1. Педагогічним працівникам забороняється:

- а) передоручати виконання трудових обов'язків;
- б) готувати до свідомого життя в душі взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- в) одержувати натуральну оплату у сільській місцевості на рівні працівників сільського господарства;
- г) правильної відповіді немає.

2. Керівник закладу освіти в межах наданих йому повноважень:

- а) затверджує установчі документи закладу освіти, їхню нову редакцію та зміни до них;
- б) забезпечує функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти;

в) здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю закладу освіти;

г) призначає на посаду та звільняє з посади працівників, визначає їхні функціональні обов'язки;

г) правильної відповіді немає.

Рекомендована література: основна [5; 6; 8]; додаткова [30].

Тема 4. Навчальні заклади як учасники бюджетних, податкових і земельних правовідносин. Адміністративна відповідальність за порушення в сфері освіти

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 4.1

Розташуйте стадії бюджетного процесу за черговістю проходження, що наведено в табл. 8.

Таблиця 8

Стадії бюджетного процесу

№ з/п	Стадії бюджетного процесу
1	Розгляд проекту та прийняття закону "Про державний бюджет України" (рішення про місцевий бюджет)
2	Підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього
3	Виконання бюджету, включаючи внесення змін до закону "Про державний бюджет України" (рішення про місцевий бюджет)
4	Складання проєктів бюджетів

Завдання 4.2

Доповніть дані з переліку джерел фінансування закладів освіти:

а) _____ бюджет;

б) _____ бюджети;

в) _____ за надання освітніх та інших послуг відповідно до укладених договорів;

г) _____ за науково-дослідні роботи (послуги) та інші роботи, виконані на замовлення підприємств, установ, організацій, інших юридичних та фізичних осіб;

г) _____ від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, підприємств, цехів і господарств, від надання в оренду приміщень, споруд, обладнання;

д) _____ вітчизняних і міжнародних організацій;

е) _____ від цінних паперів, відсотки від депозитів і розміщення коштів спеціального фонду на поточних рахунках банків державного сектору;

є) _____ у вигляді коштів, матеріальних цінностей, нематеріальних активів, одержаних від підприємств, установ, організацій, фізичних осіб;

ж) _____ не заборонені законодавством.

Завдання 4.3

Яка норма податку на прибуток для загальноосвітнього навчального закладу комунальної форми власності?

Завдання 4.4

Назвіть норми відрахувань із заробітної плати та законодавчі акти, якими вони визначені, що наведено в табл. 9.

Таблиця 9

Норми відрахувань із заробітної плати та законодавчі акти

Види податку	Розмір відрахування, %	Регулюючі акти
Податок на доходи фізичних осіб		
Військовий збір		
Профспілковий внесок		
Усього	20,5 %	

Завдання 4.5

Основні показники державного бюджету попереднього року становили: доходи – 913 млрд 613 млн 702,5 тис. грн, витрати – 988 млрд 634 млн 334,5 тис. грн, повернення кредитів до держбюджету – 7 млрд 332 млн 772,3 тис. грн, надання кредитів з держбюджету – 14 млрд 161 млн 520,3 тис. грн, граничний обсяг державного боргу – 81 млрд 849 млн 380 тис. грн. Назвіть граничний обсяг можливих витрат з Державного

бюджету, якщо до початку нового бюджетного періоду не набрав чинності закон "Про державний бюджет України".

Завдання 4.6

Використавши вихідні дані з офіційного сайту будь-якого закладу дошкільної освіти, розрахуйте податок на доходи фізичних осіб на заробітну плату працівників закладу дошкільної освіти за січень поточного чи минулого років, використовуючи штатний розпис закладу дошкільної освіти.

Визначте розмір нарахувань за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що сплатить заклад дошкільної освіти за січень поточного чи минулого років. Ким установлюється штатний розпис державного й приватного закладів освіти? На підставі яких нормативних документів? Наведіть механізм застосування податкової соціальної пільги.

Методичні рекомендації до практичних завдань 4.1 – 4.6

Для визначення особливостей податкових взаємовідносин закладів освіти опрацювати Закон України "Збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" та Податковий кодекс України.

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Розробіть проєкт порядку зарахування, відрахування, вибуття вихованців у закладах позашкільної освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

2. Розробіть проєкт порядку зарахування, відрахування, вибуття учнів у закладах професійно-технічної освіти, виходячи із положень Закону України "Про освіту".

3. Розробіть проєкт порядку профорієнтаційної роботи з вихованцями в профільних гуртках закладів позашкільної освіти.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Що таке правове регулювання соціального захисту та соціальної допомоги учасникам освітнього процесу в закладах освіти?
2. Що таке соціальне страхування?

Тестові завдання для самоперевірки

1. Фінансування закладів дошкільної та позашкільної освіти здійснюється за рахунок:

- а) коштів місцевих бюджетів;
- б) коштів державного бюджету;
- в) коштів державного та/або місцевих бюджетів, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством;
- г) правильної відповіді немає.

2. Джерелами фінансування закладу дошкільної освіти незалежно від форми власності можуть бути:

- а) добровільні пожертвування та цільові внески фізичних і юридичних осіб;
- б) кошти державного та місцевих бюджетів;
- в) кошти батьків або осіб, які їх замінюють;
- г) правильної відповіді немає.

3. Знайдіть відповідності між поняттями та їхніми визначеннями, що наведено в табл. 10.

Таблиця 10

Поняття та визначення

№ з/п	Поняття	Варіанти	Визначення
1	2	3	4
1	Бюджет	А	Повноваження головного розпорядника бюджетних коштів, надане Бюджетним кодексом України, законом "Про державний бюджет України" (рішенням про місцевий бюджет), яке має кількісні, часові та цільові обмеження і дозволяє надавати бюджетні асигнування
2	Бюджетні установи	Б	План формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються, відповідно, органами державної влади та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду

1	2	3	4
3	Бюджетне фінансування	В	Кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого
4	Видатки бюджету	Г	Кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. До видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання кредитів із бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів (обов'язкових платежів) та інших доходів бюджету, проведення їх бюджетного відшкодування
5	Бюджетний запит	Г	Повноваження розпорядника бюджетних коштів, надане відповідно до бюджетного призначення, на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів, яке має кількісні, часові та цільові обмеження
6	Бюджетне зобов'язання	Д	Система грошових відносин, яка виникає між державою, з одного боку, і підприємствами, фірмами, організаціями та населенням, з іншого, з метою формування та використання централізованого фонду грошових ресурсів для задоволення суспільних потреб
7	Бюджетне призначення	Е	Документ, підготовлений головним розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідним обґрунтуванням щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступні бюджетні періоди
8	Бюджетне асигнування	Є	Доплата з державного бюджету задля збалансування бюджетів нижчих рівнів; різновид субсидії. Дотація – це безвідплатна, безповоротна допомога з бюджету вищого рівня бюджету нижчому, яка не має цільового характеру та надається у випадку перевищення видатків над доходами
9	Бюджетні повноваження	Ж	Органи, установи та посадові особи, наділені бюджетними повноваженнями
10	Державний бюджет	З	Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок, відповідно, державного бюджету чи місцевого бюджету. Бюджетні установи є неприбутковими
11	Місцевий бюджет	И	Зведення правил, що визначають правові засади функціонування бюджетної системи України, її принципи, основи бюджетного процесу і міжбюджетних відносин та відповідальність за порушення бюджетного законодавства

1	2	3	4
12	Дотація	І	жет адміністративно-територіальної одиниці
13	Міжбюджетні трансферти	Ї	Будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або в майбутньому
14	Учасники бюджетного процесу	Й	Права та обов'язки з управління бюджетними коштами
15	Бюджетний кодекс України	К	Безповоротний та безоплатний відпуск коштів із державного та місцевих бюджетів на виконання загальнодержавних функцій і функцій муніципальних органів та забезпечення діяльності бюджетних установ і організацій

Рекомендована література: основна [12; 13]; додаткова [17; 24 – 36; 40; 41].

Тема 5. Інституційний аудит у закладах загальної середньої освіти. Роль громадських організацій під час проведення інституційного аудиту

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 5.1

Проаналізуйте статтю 54 Закону України "Про освіту". Дайте відповіді на такі питання:

1. Інституційний аудит – це...?
2. Хто проводить інституційний аудит?
3. Метою проведення інституційного аудиту ...?
4. Результатами проведення інституційного аудиту ...?

Завдання 5.2

Проаналізуйте та порівняйте діяльність Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) та Державної служби якості освіти України (ДСЯОУ), виокремте ключові напрями, результати занотуйте у табл. 11.

**Діяльність Національного агентства із забезпечення
якості вищої освіти (НАЗЯВО) та Державної служби якості
освіти України (ДСЯОУ)**

НАЗЯВО	ДСЯОУ

Завдання 5.3

Дайте відповідь на запитання: "що охоплює оцінювання якості освітньої діяльності закладів освіти?" Охарактеризуйте складники якості освітньої діяльності, заповніть табл. 12.

Таблиця 12

Оцінювання якості освітньої діяльності закладів освіти

Складники	Що буде оцінено під час аудиту
Освітнє середовище	
Система оцінювання здобувачів освіти	
Педагогічна діяльність	
Управлінські процеси	

Завдання 5.4

Дайте відповідь на запитання: "що будуть аналізувати експерти ДСЯОУ під час аудиту?", заповніть табл. 13.

Таблиця 13

Складники аналізу експертами ДСЯОУ під час аудиту

Складники	Що буде аналізуватися під час проведення аудиту
Освітнє середовище	
Система оцінювання здобувачів освіти	
Педагогічна діяльність	
Управлінські процеси	

Методичні рекомендації до практичних завдань 5.1 – 5.4

Проаналізуйте нормативні акти щодо діяльності Державної служби якості освіти України та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Наказ МОНУ від 09.01.2019 р. № 17 "Про затвердження

порядку проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти".

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Опрацюйте структуру положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти.
2. Опрацюйте структуру системи внутрішнього забезпечення якості освіти у закладі вищої освіти.
3. Опрацюйте стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG, 2015 р.).

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Назвіть ключові елементи положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти.
2. Назвіть заходи з удосконалення системи забезпечення якості освіти у закладі вищої освіти.
3. Охарактеризуйте цілі і принципи, якими керуються стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості освіти в Європейському просторі вищої освіти.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Система забезпечення якості вищої освіти в Україні складається із:
 - а) системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та якості вищої освіти;
 - б) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
 - в) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
 - г) усі відповіді правильні.

2. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти:

- а) забезпечує підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- б) аналізує якість освітньої діяльності закладів вищої освіти;
- в) проводить інституційну акредитацію;
- г) правильної відповіді немає.

Рекомендована література: основна [5; 6; 8]; додаткова [24 – 36; 40; 41].

Змістовий модуль 2

Фінансово-економічні основи управління закладами освіти

Тема 6. Сучасні фінансово-економічні засади управління освітою

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 6.1

Відповідно до звіту *European University Association*, що опубліковано в 2011 році під назвою *University Autonomy in Europe II*, запропоновано для аналізу моделей реалізації університетської автономії так званий *The Autonomy Scorecard 2010*. Для побудови останнього використані уточнені параметри для вимірювання чотирьох складових університетської автономії – організаційної, фінансової, кадрової та академічної. Відповідно до Закону України "Про вищу освіту" оберіть для кожного параметра варіант індикатора та обмеження за організаційною (табл. 14) фінансовою (табл. 15), кадровою (табл. 16) та академічною (табл. 17) автономіями [22; 23; 42].

Список індикаторів і обмежень для оцінювання складових університетської автономії (організаційна автономія)

Параметри	Індикатори та обмеження	
1	2	
Процедура для обрання виконавчого керівника	Обрання виконавчого керівника не легітимізується зовнішнім органом влади	
	Обрання виконавчого керівника (ректора) легітимізується зовнішнім органом влади	
Критерії для обрання виконавчого керівника	Критерії для обрання виконавчого керівника не визначені в законі	
	Закон визначає, що виконавчий керівник повинен займати академічну посаду	
	Закон визначає, що виконавчий керівник повинен мати докторський ступінь	
	Закон визначає, що виконавчий керівник має бути з університету	
	Інші обмеження	
Звільнення виконавчого керівника	Процедури для звільнення виконавчого керівника не визначені в законі	
	Звільнення підтверджується зовнішнім органом влади, але процедура визначена і рішення ухвалюються університетом	
	Звільнення здійснює зовнішній орган влади, але процедура вирішується університетом	
	Звільнення підтверджується зовнішнім органом влади і процедура визначена законом	
	Звільнення здійснює зовнішній орган влади відповідно до процедури, визначеної в законі	
	Інші обмеження	
Терміни перебування на посаді виконавчого керівника	Термін перебування на посаді виконавчого керівника не визначено	
	Максимальна тривалість терміну перебування на посаді виконавчого керівника визначена в законі	
	Мінімальна тривалість терміну перебування на посаді виконавчого керівника визначена в законі	
	Чітка тривалість терміну перебування на посаді виконавчого керівника визначена в законі	
Зовнішні члени в керівних органах	Долучення зовнішніх членів до керівних органів	Університети не можуть вирішувати, оскільки вони не можуть долучати зовнішніх членів
		Університети не можуть вирішувати, оскільки вони повинні долучати зовнішніх членів
		Університети можуть вирішувати питання щодо долучати зовнішніх членів
		Університети можуть вільно вирішувати питання щодо зовнішніх членів

1	2	
Зовнішні члени в керівних органах	Відбір зовнішніх членів до керівних органів	Пропонуються університетом і призначаються зовнішнім органом влади
		Частина членів призначається університетом і частина призначається зовнішнім органом влади
		Призначення повністю контролюється зовнішнім органом влади
		Інші обмеження процесу
Компетенція покладати рішення на академічні структури	Університети можуть вирішувати питання щодо своїх організаційних академічних структур без обмежень	
	Рекомендації визначені в законі	
	Факультети, інші академічні структури перераховані в законі	
	Інші обмеження	
Компетенція створювати юридичну особу	Університети можуть бути засновниками юридичних осіб без обмежень	
	Університетам дозволено створювати лише не прибуткових юридичних осіб	
	Університетам не дозволяється створювати будь-яких юридичних осіб	
	Інші обмеження	

Таблиця 15

Список індикаторів і обмежень для оцінювання складових університетської автономії (фінансова автономія)

Параметри	Індикатори та обмеження	
1	2	
Термін і тип державного фінансування	Термін державного фінансування	Більше 1 року
		1 рік
		Менше 1 року
	Тип державного фінансування	Постатейний бюджет
		Цільовий грант та не існує обмежень щодо розподілу фінансування
		Цільовий грант є розподіленим за широкими категоріями і не існує та не обмежуються можливості переміщати кошти між цими категоріями
		Цільовий грант, але внутрішній розподіл є обмежений
Інші обмеження		
Компетенція зберігати надлишки	Надлишки не можуть зберігатися	
	Надлишки можуть зберігатися без обмежень	
	Надлишки можуть зберігатися до максимального відсотка	
	Надлишки можуть зберігатися, але є необхідним схвалення зовнішнім органом влади	
	Надлишки можуть зберігатися, але їхній розподіл визначається зовнішнім органом влади	

1	2	
Компетенція запозичувати кошти	Університети не можуть позичати гроші	
	Університети можуть позичати гроші без обмежень	
	Університети можуть позичати гроші до певного максимального відсотка	
	Університети можуть позичати гроші за умови схвалення зовнішнім органом влади	
	Університети можуть позичати гроші у певних банках (визначених зовнішнім органом влади)	
	Університети можуть позичати гроші за умови наявності інших видів обмежень	
Компетенція володіти будівлями	Університетам не дозволено мати власні будівлі	
	Університетам дозволено продавати власні будівлі без обмежень	
	Університетам дозволено продавати власні будівлі за умови схвалення зовнішнім органом влади	
	Університетам дозволено продавати свої будівлі за умови наявності інших видів обмежень	
	Університетам не дозволено продавати свої будівлі	
	Інші обмеження	
Компетенція нараховувати плату за навчання	Національних студентів і студентів з країн ЄС	Університети вільно визначають рівень оплати за навчання (національних студентів)
		Університети та зовнішній орган влади співпрацюють щодо визначення рівня оплати за навчання
		Університети можуть встановлювати рівень оплати за навчання нижче верхньої межі, визначеної зовнішнім органом влади
		Лише зовнішньому органу влади дозволено встановлювати рівень оплати за навчання
		Оплати за навчання не існує
	Студентів з країн поза ЄС	Університети вільно визначають рівень оплати за навчання
		Університети та зовнішній орган влади співпрацюють щодо визначення рівня оплати за навчання
		Університети можуть встановлювати рівень оплати за навчання нижче верхньої межі, визначеної зовнішнім органом влади
		Лише зовнішньому органу влади дозволено встановлювати рівень
		Оплати за навчання не існує

**Список індикаторів і обмежень для оцінювання складових
університетської автономії (кадрова автономія)**

Параметри	Індикатори та обмеження
1	2
Компетенція приймати рішення щодо процедур найму (керівного академічного та адміністративного персоналу)	Наймання здійснюється університетами без обмежень
	Призначення на посаду потребує підтвердження зовнішнім органом влади для певних посад (персоналу)
	Призначення на посаду потребує підтвердження зовнішнім органом влади для всіх посад (персоналу)
	Кількість посад регулюється зовнішнім органом влади для певних посад (персоналу)
	Кількість посад регулюється зовнішнім органом влади для всіх посад (персоналу)
	Наймання здійснюється зовнішнім органом влади для певних посад (персоналу)
	Наймання здійснюється зовнішнім органом влади для всіх посад (персоналу)
	Інші обмеження (конкурсний відбір)
Компетенція приймати рішення щодо заробітних плат (керівного академічного та адміністративного персоналу)	Університети вільно приймають рішення щодо зарплати персоналу
	Рішення щодо індивідуальних зарплат персоналу є обмеженими певним лімітом для всіх виплат персоналу (надбавки за ступінь, звання)
	Обсяг (фонд) зарплати узгоджується з іншими частинами (бюджету)
	Обсяг (фонд) зарплати визначається зовнішнім органом влади для певних посад (персоналу)
	Обсяг (фонд) зарплати визначається зовнішнім органом влади для всіх посад (персоналу)
	Зарплата визначається зовнішнім органом влади / статусом державного службовця для певних посад (персоналу)
	Зарплата визначається зовнішнім органом влади / статусом державного службовця для всіх посад (персоналу)
	Інші обмеження (оклад, тарифна сітка, фонд – фінансування через МОН)
Компетенція приймати рішення щодо звільнення (керівного академічного та адміністративного персоналу)	Не існує особливих секторальних регуляцій щодо звільнення (застосовується національне трудове законодавство)
	Звільнення є чітко врегульованим відповідно до статусу державного службовця для певних посад (персоналу)
	Звільнення є чітко врегульованим відповідно до статусу державного службовця для всіх посад (персоналу)
	Звільнення є об'єктом інших регуляцій, спеціально визначених для цього сектору

1	2
Компетенція приймати рішення щодо просування службою (керівного академічного та адміністративного персоналу)	Університети вільно приймають рішення щодо процедур просування службою
	Закон визначає, хто повинен входити в комітет з обрання
	Просування службою є лише для посади на вищому рівні
	Інші обмеження

Таблиця 17

Список індикаторів і обмежень для оцінювання складових університетської автономії (академічна автономія)

Параметри	Індикатори та обмеження	
1	2	
Компетенція приймати рішення щодо загальної кількості студентів	Виключно рішення університету	
	Університети вирішують кількість студентів з оплатою (за контрактною основою), зовнішній орган влади визначає кількість студентів, які фінансуються з державного бюджету	
	Університети узгоджують рішення із зовнішнім органом влади	
	Виключно рішення зовнішнього органу влади	
	Вільний вступ (без оплати)	
Компетенція приймати студентів	Критерії вступу визначаються університетом	
	Критерії вступу узгоджуються зовнішнім органом влади й університетами	
	Вступ повністю регулюється зовнішнім органом влади	
Компетенція розпочинати і припиняти програми	Компетенція розпочинати програми (BA, MA)	Університети можуть відкривати ступеневі програми без попередньої акредитації
		Менша частка нових ступеневих програм/курсів повинна подаватися для попередньої акредитації задля того, щоб бути введена/профінансована
		Усі нові ступеневі програми/курси повинні подаватися для попередньої акредитації задля того, щоб бути профінансованими
		Усі нові ступеневі програми/курси повинні подаватися для попередньої акредитації задля того, щоб бути введеними
		Інші обмеження

1	2	
Компетенція розпочинати і припиняти програми	Компетенція розпочинати програми (PhD)	Університети можуть відкривати ступеневі програми без попередньої акредитації
		Менша частка нових ступеневих програм/курсів повинна подаватися для попередньої акредитації задля того, щоб бути введена/профінансована
		Усі нові ступеневі програми/курси повинні подаватися для попередньої акредитації задля того, щоб бути профінансованими
		Лише деякі університети/академічні підрозділи можуть відкривати нові ступеневі програми
		Усі нові ступеневі програми/курси повинні подаватися для попередньої акредитації задля того, щоб бути введеними
		Інші обмеження
	Компетенція припиняти програми	Університети приймають рішення про припинення ступеневих програм незалежно
		Припинення ступеневих програм потребує узгодження між університетами та зовнішнім органом влади
		Припинення ступеневих програм відбувається за ініціативи зовнішнього органу влади
		Інші обмеження
Компетенція обирати мову навчання (BA, MA)	Університети можуть пропонувати ступеневі програми/курси лише національною мовою	
	Університети можуть обирати мову викладання для всіх програм	
	Університети можуть обирати мову викладання для окремих програм	
	Кількість ступеневих програм/курсів, які викладаються іноземною мовою є обмежена зовнішнім органом влади	
	Університети можуть обирати мову викладання лише у випадку, якщо програма також пропонується національною мовою	
	Університети можуть обирати мову викладання, але не будуть отримувати державне фінансування для програм, які викладаються іноземною мовою	
Компетенція обирати механізми та провайдерів забезпечення якості	Компетенція обирати механізми забезпечення якості	Університети можуть обирати механізми забезпечення якості вільно відповідно до їх потреб
		Університети не можуть обирати механізми забезпечення якості <i>Universities cannot select quality assurance mechanisms</i>

1	2	
Компетенція обирати механізми та провайдерів забезпечення якості	Компетенція обирати провайдерів забезпечення якості	Університети можуть обирати агентство із забезпечення якості вільно відповідно до їх потреб (включаючи агентства з інших країн)
		Університети можуть обирати між національними агентствами із забезпечення якості
		Університети не можуть обирати агентство із забезпечення якості
Компетенція визначати контент ступеневих програм	Університети можуть вільно визначати контент для своїх ступеневих програм і курсів (за виключенням регулятивних професій)	
	Органи влади визначають частину контенту для академічних курсів	
	Органи влади визначають весь контент для академічних курсів	
	Інші обмеження	

Методичні рекомендації до практичного завдання 6.1

Відповідно до Закону України "Про вищу освіту" оберіть для кожного параметра варіант індикатора та обмеження за організаційною (див. табл. 14), фінансовою (див. табл. 15), кадровою (див. табл. 16) та академічною автономією університету (див. табл. 17).

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Назвіть основні положення Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, її структурно-логічна схема.

2. Побудуйте структурно-логічну схему Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Поясніть сутність управління фінансово-господарською діяльністю у загальній системі управління освітою.
2. Поясніть сутність концепції розвитку економічного забезпечення освітньої галузі у системі національної освіти.
3. Що таке інтеграція України в європейський освітній простір та європейські традиції управління фінансово-господарською діяльністю закладів освіти?
4. Укажіть зміни пріоритетів у формуванні системи забезпечення навчального закладу.
5. Які ви знаєте основні нормативно-правові документи, що регулюють фінансово-економічний розвиток освіти?
6. Розвиток нормативно-правового забезпечення державної гуманітарної політики та його системність.
7. Які способи впливу міжнародного права на українське нормативно-правове забезпечення цієї сфери?
8. Які ви знаєте міжнародні договори України у сфері освіти?

Тестові завдання для самоперевірки

1. *Яким чином держава сприяє міжнародному співробітництву закладів освіти та органів управління освітою:*
 - а) надає відповідні валютні асигнування;
 - б) звільняє від оподаткування, сплати мита і митного збору за навчальне, наукове та виробниче обладнання та приладдя, що надходять для них із-за кордону для навчальних і наукових цілей;
 - в) правильної відповіді немає?
2. *Чи правильним є твердження, що держава сприяє міжнародному співробітництву у сфері освіти шляхом створення належних правових та фінансово-економічних умов для міжнародного співробітництва, зокрема, встановлення відповідних бюджетних призначень у державному бюджеті та фінансування внесків за членство в міжнародних організаціях, відрядження за кордон учасників міжнародних проєктів і програм відповідно до умов договорів:*
 - а) так;
 - б) ні?

Рекомендована література: основна [1; 3; 5; 9 – 13]; додаткова [17 – 42].

Тема 7. Механізм та технології прийняття управлінських рішень з питань фінансово-господарської діяльності закладів освіти

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 7.1

Визначте загальну чисельність та еквівалент повної зайнятості науково-педагогічних працівників, а також студентів університету, ґрунтуючись на таких даних:

1. Чисельність штатних співробітників університету (українців) – 500 науково-педагогічних працівників, а чисельність студентів (українців) денної форми навчання 5 000 осіб.

2. Чисельність сумісників (погодинників) (українців) – 40 науково-педагогічних працівників, а чисельність студентів (українців) заочної форми навчання – 1 000 осіб.

3. Чисельність штатних іноземних співробітників – 6 науково-педагогічних працівників, а чисельність іноземних студентів денної форми навчання – 900 осіб.

4. Чисельність іноземних сумісників (погодинників) співробітників університету – 6 науково-педагогічних працівників, а чисельність іноземних студентів заочної форми навчання – 500 осіб.

Завдання 7.2

Визначте середню вартість навчання здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання за контрактом до і після підвищення цін, а також середнє зростання ціни за навчання за освітніми програмами, ґрунтуючись на таких даних (табл. 18).

Визначте, яким нормативним документом регулюється порядок формування мінімального розміру плати за навчання для здобувачів вищої освіти на основі індикативної собівартості.

Вихідні дані

Освітня програма	До підвищення цін		Після підвищення цін	
	Чисельність студентів	Вартість навчання одного студента, тис. грн	Чисельність студентів	Вартість навчання одного студента, тис. грн
А	300	24	260	26
Б	400	26	360	28
В	500	18	440	20
Г	300	25	280	26

Завдання 7.3

Розрахуйте фонд заробітної плати викладача закладу вищої освіти за короткостроковими курсами підвищення кваліфікації групи слухачів у складі 20 осіб, якщо загальний обсяг годин становитиме 30 годин (1 кредит ЄКТС), у тому числі лекцій – 20 годин, практичних занять – 10 годин. Проведення практичних занять здійснюють викладачі без наукового ступеня. Ставка доцента – 175,91 грн/год, ставка викладача без наукового ступеня – 163,44 грн/год.

Завдання 7.4

Розрахуйте фонд заробітної плати викладача закладу вищої освіти за довгостроковими курсами підвищення кваліфікації групи слухачів у складі 25 осіб, якщо загальний обсяг годин становитиме 150 годин (5 кредитів ЄКТС), у тому числі аудиторних годин – 116 годин, з них лекцій – 70 годин, практичних занять – 46 годин, а годин для самостійної роботи – 34 години. Проведення лекційних занять здійснюють професори, іншу частку навантаження – доценти. Ставка професора становить 219,98 грн/год, ставка доцента – 175,91 грн/год. За програмою підвищення кваліфікації передбачено виконання випускної роботи. Керівництво випускною роботою слухачів курсів підвищення кваліфікації здійснюють науково-педагогічні працівники (професори) та передбачено навантаження у обсязі 6 годин на одного слухача.

Завдання 7.5

Обґрунтуйте фінансові цілі у структурі місії закладу освіти. Визначте економічний ефект від змін в оподаткуванні у поточному році порівняно з 2015 роком за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне

соціальне страхування та утримань із заробітної плати для керівництва працівників приватного та державного закладу, ґрунтуючись на запропонованих даних: роботодавець нарахував 800 000 грн фонду оплати праці за місяць, усім співробітникам нараховано мінімальну заробітну плату.

Укажіть, яким шляхом сплачується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та у який строк.

Завдання 7.6

У приватному освітньому закладі за даними березня поточного року працює 60 осіб, 40 осіб отримують заробітну плату з окладом у розмірі $1,2 \times$ мінімальну заробітну плату на місяць, 15 осіб – $2 \times$ мінімальну заробітну плату на місяць, інші – $2,8 \times$ мінімальну заробітну плату на місяць.

Розрахуйте розмір єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що має сплатити роботодавець за звітний період. Визначте утримання з заробітної плати для працівників за місяць.

Завдання 7.7

Працівник закладу освіти оформив відпустку з червня 2018 року. Тривалість відпустки – 30 календарних днів. Працівник хоче замінити частину відпустки грошовою компенсацією.

Чи має він на це право і як провадиться обчислення середньої заробітної плати в цьому випадку?

Методичні рекомендації до практичних завдань 7.1 – 7.7

В еквівалент повної зайнятості перераховуються всі працівники, які залучалися до роботи, він охоплює як штатних працівників із повною зайнятістю, так і працівників, для яких встановлено скорочену тривалість робочого часу. Якщо у закладі освіти відсутні працівники з неповною зайнятістю, тоді показник еквівалента повної зайнятості дорівнює показнику загальної чисельності працівників.

Студент/співробітник може бути врахований до показника еквівалента повної зайнятості більше одного разу – студент/співробітник денної або заочної форми навчання та штатний співробітник і сумісник (погодинники, враховуючи погодинників), він/вона буде врахований(а) під час здійснення розрахунків у показник загальної чисельності штатних працівників та показник загальної чисельності сумісників (погодинників).

Середня плата за навчання – це плата за академічний рік (два семестри), яку має сплатити український або іноземний студент за навчання за програмами бакалаврів.

Методики розрахунку середньої вартості:

1. розрахунок залежно від освітньої програми = сума всіх щорічних платежів за кожну освітню програму : кількість освітніх програм.

2. розрахунок залежно від рівня сплати = (рівень сплати × чисельність студентів, які платять за цей рівень) : загальна чисельність студентів.

3. розрахунок за медіаною = (найвища цінова пропозиція + найнижча цінова пропозиція) : 2.

4. Розрахунок за найбільш поширеною ціною враховує найбільш часті згадування вартості навчання.

Опрацювати порядок формування мінімального розміру плати за навчання для здобуття вищої освіти на основі індикативної вартості.

Розрахункове обслуговування органу доходів і зборів здійснюється відповідно до умов договорів між центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, і власниками рахунків.

Єдиний внесок сплачується шляхом перерахування платником безготівкових коштів із його банківського рахунку.

Платники єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, крім таких платників, як фізичні особи-підприємці, в тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування; особи, які провадять незалежну професійну діяльність, а саме: наукову, літературну, артистичну, художню, освітню або викладацьку, а також медичну й юридичну практики, в тому числі адвокатську, нотаріальну діяльність, або особи, які провадять релігійну (місіонерську) діяльність, іншу подібну діяльність та отримують дохід від цієї діяльності, зобов'язані сплачувати єдиний внесок, нарахований за календарний місяць, не пізніше 20 числа наступного місяця, крім гірничих підприємств, які зобов'язані сплачувати єдиний внесок, нарахований за календарний місяць, не пізніше 28 числа наступного місяця.

Опрацювати ст. 24 Закону України "Про відпустки".

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Визначте механізми ухвалення управлінських рішень з питань фінансово-господарської діяльності закладів освіти.
2. Укажіть головні параметри фінансового механізму фінансування закладів освіти, їхні кількісні та якісні дані.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Які ви знаєте типи закладів освіти щодо пріоритетності параметрів фінансового механізму?
2. Укажіть місце децентралізації джерел надходження грошових коштів під час реформування системи фінансування закладів освіти.

Тестові завдання для самоперевірки

1. *Хто визначає вартість платних послуг, що надаються закладами вищої освіти:*
 - а) Міністерство освіти і науки України;
 - б) заклади вищої освіти самостійно;
 - в) Кабінет Міністрів України;
 - г) правильної відповіді немає?
2. *Чи правильним є твердження, що перелік платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, визначається Постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності":*
 - а) так;
 - б) ні?

Рекомендована література: основна [3 – 5; 9; 10; 13]; додаткова [24 – 28; 32].

Тема 8. Порядок формування кошторису.

Зміни у кошторисі: порядок їх внесення та обґрунтування. Кошторис доходів і видатків бюджетної установи, організації

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 8.1

Визначте пріоритетні джерела фінансування закладів вищої освіти А та Б. Вихідні дані наведено в табл. 19.

Таблиця 19

Вихідні дані

Складові кошторису, тис. грн	Заклад вищої освіти А		Заклад вищої освіти Б	
	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Загальний фонд	Спеціальний фонд
1	2	3	4	5
Заробітна плата	49 070,5	12 554,8	8 612,9	2 567,6
Нарахування на оплату праці	17 812,6	4 557,4	3 126,4	932
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	50	4965,3	8	210
Медикаменти та перев'язувальний матеріал	50	3,5	–	15
Продукти харчування	1 953,6	–	310,7	–
Оплата послуг, окрім комунальних	100	7650	20,2	581,5
Видатки на відрядження	20	200	1	5
Оплата тепlopостачання	2 371	2 055	208,6	236,9
Оплата водopостачання і водовідведення	127,9	65	10,7	7,5
Оплата електроенергії	1 400	1 208,7	63	113,5
Окремі заходи із реалізації державних (регіональних) програм, не віднесених до заходів розвитку	–	200	–	–
Поточні трансферти урядам іноземних держав та міжнародним організаціям	–	150	–	–
Стипендії	21 268,2	60	5 317,1	6

1	2	3	4	5
Інші виплати населенню	3 942	–	1 062	–
Інші поточні видатки	–	270	–	25
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	–	700	–	–
Капітальний ремонт	–	700	–	–

Методичні рекомендації до практичного завдання 8.1

Визначити пріоритетні джерела фінансування шляхом ділення кожної складової видаткової частини кошторису закладів вищої освіти А і Б на підсумок видаткової частини. Виокремити три найбільші напрями фінансування витрат за загальним та спеціальним фондами.

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Яким способом можливе отримання доходів та здійснення видатків, визначення обсягу і спрямування коштів закладами освіти?
2. Що таке особливий статус закладів освіти, що засновані на державній та комунальній формах власності?
3. Назвіть джерела надходжень до загального фонду Державного бюджету України та місцевих бюджетів.
4. Назвіть технології визначення кошторису закладу освіти.
5. Які існують підходи до застосування методологічного підходу щодо розрахунку рівня фінансового забезпечення функціонування закладів вищої освіти?

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Назвіть нормативний документ, що затверджує форму кошторису державного закладу освіти.
2. Назвіть структурний склад дохідної частини (надходження) кошторису закладу освіти.

3. Назвіть структурний склад видаткової частини кошторису закладу освіти.

4. Назвіть порядок затвердження кошторису закладу вищої освіти.

5. Назвіть порядок затвердження кошторису закладу дошкільної освіти.

6. Назвіть порядок затвердження кошторису закладу середньої освіти.

Тестові завдання для самоперевірки

1. *Ким затверджено форму кошторису державного закладу освіти:*

а) Міністерством фінансів України;

б) Кабінетом Міністрів України;

в) правильної відповіді немає?

2. *Яких принципів слід дотримуватися під час планування показників кошторису закладів вищої освіти:*

а) ефективного та раціонального використання коштів і матеріальних ресурсів, повноти надходження доходів, законності та правильності розрахунків;

б) обґрунтованості та доцільності кожної статті видатків, вивчення об'єктивної необхідності та правильності розподілу видатків за економічною класифікацією;

в) максимальної економії коштів та системності;

г) правильної відповіді немає?

Рекомендована література: основна [13], додаткова [14; 18; 19; 24; 27; 30].

Тема 9. Джерела формування кошторису закладу освіти та їх особливості. Підготовка виконання кошторису. Організація та етапи виконання

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 9.1

Визначте кількісні показники використання загального та спеціального фондів закладу вищої освіти. Вихідні дані наведено в табл. 20.

Вихідні дані

Складові кошторису, тис. грн	Загальний фонд		Спеціальний фонд	
	Затверджено кошторисом зі змінами	Касові видатки за перше півріччя	Затверджено кошторисом зі змінами	Касові видатки за перше півріччя
Заробітна плата	49 070,5	24 791,5	12 554,8	6 456,5
Нарахування на оплату праці	17 812,6	8 972,6	4 557,4	2 492,6
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	50	–	4 965,3	1 970,2
Медикаменти та перев'язувальний матеріал	50	–	3,5	–
Продукти харчування	1 953,6	1 028,2	–	–
Оплата послуг, окрім комунальних	100	64,4	7 650	1 957,9
Видатки на відрядження	20	–	200	127,4
Оплата теплопостачання	2 371	2 282,7	2 055	290,4
Оплата водопостачання і водовідведення	127,9	45,1	65	31
Оплата електроенергії	1 400	567	1 208,7	352,8
Окремі заходи із реалізації державних (регіональних) програм, не віднесених до заходів розвитку	–	–	200	23,5
Поточні трансферти урядам іноземних держав та міжнародним організаціям	–	–	150	80,3
Стипендії	21 268,2	11 046,5	60	15,1
Інші виплати населенню	3 942	–	–	–
Інші поточні видатки	–	–	270	58
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	–	–	700	404,3

Методичні рекомендації до практичного завдання 9.1

Визначте кількісні показники використання загального та спеціального фондів закладу вищої освіти під час визначення виконання касових видатків за перше півріччя шляхом порівняння із затвердженими показниками складових кошторису. Надайте рекомендації щодо складових кошторису, що мають більше 50 % виконання за перше півріччя.

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Опишіть процес здійснення розпорядниками вищого рівня та фінансовими органами систематичного контролю за фінансовою діяльністю бюджетних установ і закладів освіти.
2. Укажіть особливості дотримання режиму економії у витрачаннях коштів.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Що таке кошторисне фінансування ?
2. Що таке цільове використання бюджетних коштів і дотримання плановості надання коштів?

Тестові завдання для самоперевірки

1. Чи правильним є твердження, що кошторис закладу освіти складається з загального та спеціального фондів:

- а) так;
- б) ні?

2. Чи правильним є твердження, які відсотки, які отримані від розміщення коштів закладу вищої освіти на вкладних (депозитних) рахунках в установах державних банків, включаються до фінансового плану (кошторису) закладу вищої освіти і можуть використовуватися на придбання майна і його використання, капітальне будівництво та ремонт приміщень, поліпшення матеріально-технічного, навчально-лабораторного, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу тощо в межах статутної діяльності закладу вищої освіти:

- а) так;
- б) ні?

Рекомендована література: основна [13]; додаткова [14; 18; 19; 24; 27; 30].

Тема 10. Оцінювання кількісних та якісних параметрів управління фінансово-господарської діяльності закладів освіти. Оцінювання (вимірювання) та моніторинг результатів реалізації стратегії управління фінансово-господарської діяльності закладів освіти

Практичні завдання та методичні рекомендації до їхнього виконання

Завдання 10.1

Наведіть можливі джерела фінансування закладу загальної середньої освіти, заповнивши табл. 21.

Таблиця 21

Інформація про виконані ремонтні роботи у закладі загальної середньої освіти

Виконання ремонтних робіт	Обсяг робіт	Одиниці вимірювання	Вартість (грн)	Джерело фінансування
Капітальний ремонт				
Заміна труб холодної та гарячої води підвального приміщення їдальні, басейну	60	м	7 600	
Капітальний ремонт м'якої покрівлі спортивної зали	500	м ²	80 000	
Поточний ремонт приміщень				
Класні кімнати	5 класів	–	10 000	
Актова зала	50	м ²	3 000	
Спортивна зала	250	м ²	2 000	
Рекреації	1 200	м ²	6 000	
Окрема будівля (майстерні)	120	м ²	11 000	
Поточний ремонт				
Цоколя	Фарбування	–	5 000	
Інше: ремонт системи вентиляції	Кабінет хімії	–	1 500	

Завдання 10.2

Джерелами фінансування суб'єктів освітньої діяльності відповідно до законодавства можуть бути добровільні внески у вигляді коштів, матеріальних цінностей, нематеріальних активів, одержаних від підприємств, установ, організацій, фізичних осіб. Які дії, на прикладі закладу загальної середньої освіти, за умови залучення цих внесків?

Методичні рекомендації до практичних завдань 10.1 і 10.2

Опрацювати Закон України "Про освіту" та Закон України "Про загальну середню освіту".

Методичні рекомендації до самостійної роботи студента

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитися з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати завдання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Завдання для самостійного поглибленого вивчення

1. Обґрунтуйте склад показників для оцінювання фінансово-господарської діяльності закладів освіти.
2. Визначте основні показники розвитку фінансування закладів освіти в Україні.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Опишіть процес участі закладу освіти в торгах, конкурсах тощо й надання в межах повноважень гарантій.
2. Опишіть порядок створення та ресурсного забезпечення діяльності тимчасових творчих колективів на базі закладу освіти.
3. Опишіть процес моніторингу управління фінансово-господарською діяльністю закладів освіти.
4. Опишіть процес моніторингу вузлових проблем фінансово-господарської діяльності та ресурсів закладів освіти.
5. Що таке аудит фінансово-господарської діяльності закладів освіти?

Тестові завдання для самоперевірки

1. *Хто здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю окремого закладу освіти:*

- а) засновник закладу освіти;
- б) керівник закладу освіти;
- в) колегіальні органи управління закладів освіти;
- г) правильної відповіді немає?

2. *За якими критеріями оцінюють фінансово-господарську діяльність закладу вищої освіти:*

- а) кількість прийнятих на навчання студентів, у тому числі за державним замовленням та на контрактній основі;
- б) середньооблікова кількість штатних співробітників, середньомісячна заробітна плата, заборгованість із виплати заробітної плати, витрати на соціальні заходи;
- в) наявність матеріально-технічної бази, її стан та використання;
- г) правильної відповіді немає?

Рекомендована література: основна [7; 9; 10; 12, 13]; додаткова [14 – 16; 19].

Рекомендована література

Основна

1. Болонський процес: нормативно-правові документи / З. І. Тимошенко, І. Г. Оніщенко, А. М. Грехов. – Київ : Європ. ун-т, 2004. – 100 с.
2. Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання / за ред. А. П. Зайця, В. С. Журавського. – Київ : Форум, 2003. – 1020 с.
3. Воловець Я. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Я. В. Воловець. – Київ : Алерта, 2005. – 199 с.
4. Збірник нормативно-правових документів з вищої освіти / В. Д. Шинкарук, А. В. Кудін, К. М. Левківський та ін. ; за заг. ред. С. М. Ніколаєнка. – Київ : [б. в.], 2007. – 87 с.
5. Моніторинг стандартів освіти. Присвячено Д. Ф. Ківзу / за ред. А. Тайджмана. Т. Послтвейт. – Львів : Літопис, 2003. – 323 с.
6. Ніколаєнко С. М. Освіта і наука: законодавчі та методологічні основи : навч. посіб. / С. М. Ніколаєнко. – Київ : ІВЦ "Політехніка", 2004. – 280 с.
7. Нормативно-правове забезпечення освіти. У 4 ч. Ч. 2. Концепції та положення з окремих питань управління / за ред. В. В. Григораш. – Харків : Основа, 2004. – 158 с.
8. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) Закон України № 34, від 1998 // Кодекс законів про працю України. – Харків : Одиссей, 2007. – 159 с.
9. Правові та фінансово-економічні аспекти управління навчальним закладом : методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи студентів спеціальності 073 "Менеджмент" другого (магістерського) рівня / уклад. О. І. Деменко, С. А. Ачкасова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – 2019. – 47 с.
10. Пушкар О. І. Педагогіка вищої школи : конспект лекцій / О. І. Пушкар, Н. І. Прибиткова. – Харків : ХНЕУ, 2010. – 146 с.
11. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / О. О. Терещенко. – Київ : Вид. КНЕУ, 2003. – 554 с.
12. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : конспект лекцій / уклад. Л. С. Мартюшева, Л. О. Меренкова. – Харків : ІНЖЕК, 2006. – 179 с.

13. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / уклад. М. С. Дороніна, Л. С. Мартюшева, Д. А. Горовий. – Харків : Вид. ХДЕУ, 2002. – 154 с.

Додаткова

14. Боголіб Т. М. Принципи управління вузом : монографія / Т. М. Боголіб. – Київ : Т-во "Знання" ; КОО, 2004. – 204 с.

15. Дзвінчук Д. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство / Д. Дзвінчук. – Київ : ЗАТ "Нічлава", 2009. – 239 с.

16. Каленюк І. С. Економіка освіти : навч. посіб. / І. С. Каленюк. – Київ : Знання України, 2003. – 316 с.

17. Крисюк С. В. Державне управління освітою : навч. посіб. для слухачів, аспірантів, докторантів спец. "Державне управління освітою" / С. В. Крисюк. – Київ : НАДУ, 2009. – 220 с.

18. Огаренко В. М. Стратегічне фінансове управління вищими навчальними закладами : монографія / В. М. Огаренко, С. Я. Салига, О. В. Яришко. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2008. – 216 с.

19. Освітній менеджмент : навч. посіб. / за ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. – Київ : Шкільний світ, 2003. – 400 с.

20. Птахіна О. М. Управління фінансово-економічною діяльністю навчального закладу : методичні вказівки до семінарських та практичних занять / О. М. Птахіна ; Держ. закл. "ЛНУ ім. Т. Шевченка". – Луганськ : Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2012. – 58 с.

21. Тимошенко О. В. Фінансові аспекти конкурентоспроможності вищої освіти в Україні : монографія / О. В. Тимошенко, В. А. Федорова ; Дніпропетровський нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ : Пороги, 2008. – 392 с.

Інформаційні ресурси

22. Автономія та врядування у вищій освіті : збірник наукових праць [Електронний ресурс] / О. П. Воробйова, К. О. Жданова, І. Б. Зарубінська та ін. ; за ред. С. А. Калашнікової, В. І. Лугового, Ж. В. Таланової . – Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2014. – 236 с. – Режим доступу : https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/zbirnik_Avtonomiya-ta-vraduv-Vish-osv_IVO-NAPN-2014-236s.pdf.

23. Автономія та врядування у вищій освіті : монографія [Електронний ресурс] / О. П. Воробйова, Т. О. Горецька, Н. М. Дем'яненко та ін. – Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2015. – 192 с. – Режим доступу : https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/Avtonomiya-ta-vryaduv-VO_monogr_IVO-2015-192p_avtors-kolektiv.pdf.

24. Бюджетний Кодекс України № 2456-VI від 08.07.2010 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2621-VIII від 27.12.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

25. Земельний кодекс України № 2768-III від 25.10.2001 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2581-VIII від 04.11.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.

26. Кодекс законів про працю України № 322-VIII від 10.12.1971 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2542-VIII від 11.10.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/-laws/show/322-08>.

27. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2611-VIII від 25.11.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

28. Порядок формування мінімального розміру плати за навчання для здобуття вищої освіти на основі індикативної вартості : Постанова Кабінету Міністрів України № 191 від 3.03.2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/191-2020-%DF#Text>.

29. Про Типові правила внутрішнього трудового розпорядку для працівників навчально-виховних закладів системи Міністерства освіти України : Наказ Міністерства освіти України № 455 від 20.12.1993 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Наказом № 1199 від 03.12.2010 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/-z0121-94>.

30. Про вищу освіту : Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. (зі змінами, внесеними згідно із Законом України № 2443-VIII від 25.07.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

31. Про відпустки : Закон України № 504/96-ВР від 15.11.1996 р. (зі змінами, внесеними згідно із Законом України № 2542-VIII від 11.10.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/-show/504/96-%D0%B2%D1%80>.

32. Про дошкільну освіту : Закон України № 2628-III від 11.07.2001 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2581-VIII від 04.11.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.

33. Про загальну середню освіту : Закон України № 651-XIV від 13.05.1999 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2541-VIII від 13.10.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14>.

34. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності : Постанова Кабінету Міністрів України № 796 від 27.08.2010 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Постановою Кабінету Міністрів України № 624 від 22.08.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF>.

35. Про затвердження переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників : Постанова Кабінету Міністрів України № 963 від 14.06.2000 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Постановою Кабінету Міністрів України № 617 від 22.08.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-2000-%D0%BF>.

36. Про затвердження порядку складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів : Наказ Міністерства фінансів України № 44 від 24.01.2012 (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Наказом Міністерства фінансів України № 700 від 17.08.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12>.

37. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України № 2464-VI від 08.07.2010 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2449-VIII від 19.12.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/-show/2464-17>.

38. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України № 848-VIII від 26.11.2015 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2269-VIII від 18.01.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19>.

39. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України № 344/2013 від 25.06.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/-344/2013>.

40. Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2145-17>.

41. Про позашкільну освіту : Закон України № 1841-III від 22.06.2000 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом № 2581-VIII від 04.11.2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>.

42. University Autonomy in Europe II: The Scorecard 2010 [Electronic resource]. – Access mode : https://eua.eu/Libraries/publications/-University_Autonomy_in_Europe_II_-_The_Scorecard.pdf?sfvrsn=2.

Додатки

Додаток А

Методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання для студентів денної та заочної форм навчання

Студент самостійно обирає тему та зміст роботи з обов'язковим її погодженням з викладачем.

Виконане індивідуальне завдання подається викладачу для перевірки у визначений строк. Оцінка визначається викладачем під час індивідуальної співбесіди зі студентом. У процесі виконання завдання студент повинен ознайомитися з нормативними, навчальними і науковими джерелами з обраної теми, знати методику здійснення фінансово-економічних розрахунків, здійснити пошук необхідної первинної інформації фінансового і статистичного характеру. Водночас робота повинна мати творчий характер і бути спрямована на вирішення певної проблеми чи на доведення особистого погляду автора на вирішення проблеми, яка розглядається у завданні.

Теоретичний матеріал наводиться студентом в узагальненому вигляді з обов'язковими посиланнями на відповідні джерела з неодмінним подальшим критичним аналізом проблеми, обраної для дослідження.

Індивідуальне завдання складається з: титульного аркуша; змісту; вступу; основної частини; висновків; списку використаної літератури; додатків (за необхідності). Титульний аркуш оформляється відповідно до стандарту. Загальною назвою індивідуального завдання є встановлене за переліком завдання. Зміст містить найменування усіх розділів, пунктів та номери їхніх початкових сторінок.

У вступі подають актуальність обраного завдання, мету роботи, завдання, які ставить перед собою студент під час його виконання, об'єкт і предмет дослідження.

Основна частина індивідуального завдання складається з двох частин: теоретичної та практичної. У теоретичному розділі індивідуальної роботи розкривається зміст обраної теми, надається огляд наукових і навчально-методичних джерел, сформулюються невирішені питання, висвітлюються наявні проблеми, пропонуються та теоретично обґрунтовуються шляхи її вирішення або сформулюють можливі гіпотези.

Практична частина складається з ситуаційного завдання, вирішення якого має супроводжуватися обґрунтованими висновками. У практичній

частині студент має вирішити наскрізне розрахункове завдання згідно з індивідуальним варіантом або провести певні розрахунки відповідно до обраної методики. Вихідні дані фінансово-економічних показників мають бути отримані із офіційних публічних джерел або під час проходження чергового терміну практики.

У висновках містяться результати проведених студентом досліджень, розроблені власні пропозиції та рекомендації.

Список використаної літератури складається з законодавчо-нормативних документів, наукової і навчально-методичної літератури, спеціальної літератури, періодичних видань (часописи, газети, сайти та ін.). Список подається в алфавітному порядку.

У додатках міститься фінансова звітність, статистичні та допоміжні дані, ілюстративний матеріал до виконаного дослідження.

Обсяг індивідуального завдання становить 25 – 30 сторінок до списку літератури. Індивідуальне завдання має містити такі складові частини: титульний аркуш; зміст; вступ (1 стор.); теоретичну частину (8 – 10 стор.); практичну частину (15 – 18 стор.); висновки (1 стор.); список літератури. Тематика може змінюватися.

Тематика індивідуального завдання

1. Порядок формування кошторису та штатного розпису закладу освіти та внесення змін до них.
2. Механізм управління фінансово-господарською діяльністю закладу освіти.
3. Нормативно-правове забезпечення фінансово-господарської діяльності закладу освіти.
4. Фінансово-економічний та господарський статус закладів освіти.
5. Фінансовий механізм функціонування закладу освіти.
6. Фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності.
7. Механізм та інструменти розширення дохідної частини фінансування закладу освіти.
8. Підходи до оцінювання автономії закладів освіти: індикатори, критерії та нормативне забезпечення.
9. Фінансово-економічний розвиток освіти та SWOT-аналіз закладу освіти як об'єкта управління.
10. Ресурсне забезпечення фінансування закладу освіти.

Зміст

Вступ	3
Практичні завдання.....	5
Змістовий модуль 1. Правові аспекти управління закладом освіти	6
Тема 1. Нормативно-правове забезпечення діяльності закладів освіти	6
Тема 2. Процедури отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності. Статут закладу освіти. Структура статуту.....	8
Тема 3. Трудові відносини у закладах освіти. Коллективний договір і його структура. Порядок наймання та звільнення педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти, що є у державній власності.....	12
Тема 4. Навчальні заклади як учасники бюджетних, податкових і земельних правовідносин. Адміністративна відповідальність за порушення в сфері освіти	16
Тема 5. Інституційний аудит у закладах загальної середньої освіти. Роль громадських організацій під час проведення інституційного аудиту	21
Змістовий модуль 2. Фінансово-економічні основи управління закладами освіти.....	24
Тема 6. Сучасні фінансово-економічні засади управління освітою	24
Тема 7. Механізм та технології прийняття управлінських рішень з питань фінансово-господарської діяльності закладів освіти	33
Тема 8. Порядок формування кошторису. Зміни у кошторисі: порядок їх внесення та обґрунтування. Кошторис доходів і видатків бюджетної установи, організації.....	38
Тема 9. Джерела формування кошторису закладу освіти та їх особливості. Підготовка виконання кошторису. Організація та етапи виконання	40
Тема 10. Оцінювання кількісних та якісних параметрів управління фінансово-господарської діяльності закладів освіти. Оцінювання (вимірювання) та моніторинг результатів реалізації стратегії управління фінансово-господарської діяльності закладів освіти	43

Рекомендована література.....	46
Основна.....	46
Додаткова.....	47
Інформаційні ресурси.....	47
Додатки.....	51

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ПРАВОВІ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ

**Методичні рекомендації
до практичних занять
та самостійної роботи студентів
спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Деменко** Ольга Іванівна
Ачкасова Світлана Анатоліївна
Почуєва Ольга Олексіївна

Відповідальний за видання *Т. А. Борова*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2021 р. Поз. № 188 ЕВ. Обсяг 55 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*